

Урок 7

Рођендан

Драгана: Љубице, молим те, закопчај ми хаљину. Ја још нисам спремна, а гости су већ на вратима.

Љубица: Идем да отворим.

Аљоша: Можда нема никога код куће?

Милан: Ма немој! Сигурно се дотерује. Знам ја своју сестру.

Љубица: Здравом! Изволите ући! Драгана, то су твој брат и Аљоша.

Аљоша: А где је слављеница?

Љубица: Улепшава се.

Милан: О, жене, жене!

Аљоша: Оне се увек дуго спремају.

Драгана: Добро ми дошли, драги гости!

Аљоша: Срећан рођендан, слављенице! Желимо ти пуно здравља и среће!

Драгана: Хвала.

Милан: Честитам ти рођендан! Изволи поклон од Аљоше и мене. Да л' ти се свиђа?

Драгана: О, како је леп. Обожавам ланчиће. Погледај, Љубице!

Љубица: Диван је.

Речник

замолити, замолим	да помоля
молити, молим	моля
закопчати, закопчам	да закопчая
закопчавати, закопчавам	закопчавам
отворити, отворим	да отворя
отварати, отварам	отварям
дотерати се, дотерам се	да се издокарам, да се наглася
дотеривати се, дотерујем се	издокарвам се, глася се
улепшати се, улепшам се	да се разкрася
улепшавати се, улепшавам се	разкрасявам се
спремити се, спремим се	да се приготвя
спремати се, спремам се	приготвям се
желети, желим	желая
честитати рођендан, честитам	честитя за рождения ден
свидети се, свидим се	да се харесам
свиђати се, свиђам се	харесвам се
свидети ми се, свиди ми се	да ми хареса
свиђати ми се, свиђа ми се	харесва ми
обожавати, обожавам	обожавам
погледати, погледам	да видя
погледати, погледам	гледам
слављеница	рожденичка, именичка
хаљина	рокля
врата (мн. ч.)	врата
здравље	здраве
срећа	щастие
спреман, спремни; спремна, спремно	готов

драг, драги; драга, драго	скъп, мил
диван, дивни; дивна, дивно	чудесен
на вратима	на вратата
сигурно	сигурно
дуго	дълго
нико	никой
Ма немој!	Да бе!
Срећан рођендан!	Честит рожден ден!
Добро дошао (добро дошла, добро дошли)!	Добре дошъл!
пуно	много

Упражнения

1. Преведете словосъчетанията на сръбски. Образувайте, където е възможно, форма за 1 л. ед. ч. и 3 л. мн. ч. сег. вр.

Честит рожден ден (2 варианта); обожавам верижки; издокарвам се; разкрасявам се; заповядай подаръка; да закопчая роклята; да отворя вратата; заповядайте, влезте; дълго се приготвям; на вратата съм.

2. Съставете изречения, като използвате глагола *закопчаващи*, познати ви одушевени съществителни (например, *Альоша, Драјана, брај, мама...*) и дадените по-долу съществителни — названия на предмети за облекло и украшения.

Образец: *Альоша закопчава нов кайуш.*

Нов капут, широка сукња (*широка пола*), модерна кошуља (*модерна риза*), свилена блуза (*копринена блуза*), црно одело (*черен мъжки костюм*), лепе ципеле (*обувки*), топла јакна (*топло яке*), вунени џемпер (*вълнен пуловер*); црвена огрлица (*червена огърлица*), златни ланчић (*златна верижка*).

3. Отговорете на въпросите.

Шта ради Драгана? Зашто се Драгана дотерује? Шта ради Љубица? Зашто је Драгана нервозна? Да ли Драгана отвара врата? Зашто? Шта мисли Альоша кад нико не отвара врата? Да ли Милан мисли исто тако? Зашто Милан не мисли тако? Шта знају пријатељи о женама? Да ли се ви дуго спремате? Шта каже Драгана гостима? Како Милан честита рођендан својој сестри? Како јој честита рођендан Альоша? Да ли се Драгани свиђа поклон? А Љубици? Шта обожава Драгана?

4. Поставете пропуснатите думи.

— Љубице, молим те, Ја још нисам ... , а гости су

— Идем

— ... нема ... код куће?

— Ма ... ! Сигурно своју сестру.

— Здраво! ! Драгана, твој брат и Альоша.

— А где је ... ?

—

— О, !

— Оне дуго спремају.

— Добро , драги гости!

— ... рођендан, ... ! Желимо ти !

— Хвала.

— Честитам ти ... ! од Альоше и мене. Да л' ти ?

— О, Обожавам , Љубице!

— Диван је.

5. Преведете на сръбски.

а)

— Любице, моля те, закопчай ми роклята. Аз още не съм готова, а гости вече са на вратата.
 — Отивам да отворя.
 — Може би няма никой въщи?
 — Стига бе! Сигурно се издокарва. Знам аз сестра си.
 — Здравейте! Заповядайте, влезте! Драгана, това са брат ти и Альоша.
 — А къде е рожденичката?
 — Разкрасява се.
 — О, жени, жени!
 — Те винаги дълго се приготвят.
 — Добре дошли, скъпи гости!
 — Честит рожден ден, рожденичке! Желая ти много здраве и щастие!
 — Благодаря.
 — Заповядай, подарък от Альоша и от мен. Харесва ли ти?
 — О, колко е красива! Обожавам верижките. Виж, Любице!
 — Чудесна верижка!

б)

Гостите са вече на вратата, а Драгана още не е готова. Тя се издокарва. Драгана облича (**облачит**, **облачим**) роклята и моли Любица да и закопчае роклята. Милан и Альоша стоят на вратата. Любица отива да отвори. Альоша мисли, че може би никой няма въщи. Но Милан знае сестра си. Казва, че тя сигурно се издокарва. Любица кани приятелите да влязат. Тя казва на Драгана, че това са братът на Драгана и Альоша. Альоша знае, че рожденичката се разкрасява, но пита къде е тя. Момчетата мислят, че жените винаги дълго се приготвят. Когато Драгана излиза, приятелите ѝ честитят рождения ден. Те казват: "Честит рожден ден, рожденичке". Те ѝ пожелават щастие и здраве. На Драгана ѝ харесва подаръкът. Тя обожава верижки. И Любица смята, че верижката е чудесна.

6. Разкажете на сръбски всичко, което знаете за Драгана, Любица, Милан и Альоша.

7. Употребете думите, дадени в скобите, в нужната форма.

Милан и Альоша иду код (своја пријатељица). Милан често одлази код (нов пријатељ). Комшиница је сада код (наша мајка). Сестра стоји поред (мала слављеница). У продавници нема (ни једна лепа хаљина). Моја бака прави торту од (укусан сладолед). Ђаци се враћају са (далеки пут). Деца често трче од (своја кућа) до (стари манастир). Мајка долази из (робна кућа).

8. Прочетете стихотворението, преведете го и го научете наизуст.

Тајне

Између земље и звезде сјајне
 Крију се многе велики тајне.
 Запалило се сунце и гори, гле — сунце гори
 На Црној Гори!

Данас ће сунце да изгори
 А жут ће месец да се роди
 И тихо плива по црној води.

У мрављој кући мрави се стисли.
 Сви су заспали, а један мисли:
 "Како је киши кад пада?
 Кад падне где је заболи тада?"

У Лисабону на балкону пегави дечак једе бомбону.

Над Лисабоном месец се клати,
Косу му злати.

У Москви једна Гаља плаче
И с једном Гаљом једно маче.
Суза за сузом просто пљушти.
Уплашиле се јер нешто шушти.

(А шта је шуштало?
Вече је шуштало кад се спуштало —
Ето шта је шуштало.)

У Београду на тротоару дечији цртеж свира гитару.
И у Лондону на балкону пегави дечак једе бомбону.

.....
А један дечак, мали и тршав
Плаче што је нацртан мршав.

Али, ова је песма кратка
јер је бомбона била слатка.
И на крају?
На крају света
По цвету једна буба шета.

(Бранислав Црнчевић)

Речник

сакрити се, сакријем се	да се скрия
крити се, кријем се	крися се
запалити се, запалим се	да се запалја
горети, горим	горја
изгорети, изгорим	да изгорја
родити се, родим се	да се родја
рађати се, рађам се	раждам се
пливати, пливам	плувам
стиснути се, стиснем се	да се притиснем един кџм друг
стискати се, стискам се	притискаме се един кџм друг
заспати, заспим	да заспя
пасти, паднем	да падна
падати, падам	падам
киша пада	вали дџжд
заболети, заболим	да ме заболи
клатити се, клатим се	клатја се, клатушкам се
златити се, златим се	позлатявам се
плакати, плачем	плача
пљуштати, пљуштим	плющја (за дџжд), валя (за пороен дџжд)
уплашити се, уплашим се	да се уплаша
шуштати, шуштим	шумоля
спустити се, спустим се	да се спусна
спуштати се, спуштам се	спускам се
шетати, шетам	разхождам се

свирати нешто (вин. ѿ.)	сви́ря на музикален инструмент
свирати гитару, свирам	сви́ря на китара
буба	буболечка
тајна	тайна
земља	земя
звезда	звезда
сунце	слънце
Црна гора	Черна гора
месец	луна
мравља кућа	мравуняк
киша	дъжд
Лисабон	Лисабон
балкон, балкона	балкон
бомбона	дондон
коса	коса
маче, мачета	коте
суза	сълза
вече, вечери	вечер
тротоар, тротоара	тротоар
цртеж, цртежа	рисушка
гитара	китара
Лондон, Лондона	Лондон
свет	свят
цвет	цвете
сјајан, сјајни; сјајна, сјајно	блестящ
многи, многе, многа	много
велик, велики, велика, велико	голям, велик
жут, жути; жута, жуто	жълт
црн, црни; црна, црно	черен
мрављи, мравља, мравље	мравешки
пегав, пегави; пегава, пегаво	луничав
тршав, тршави; тршава, тршаво	рошав
мршав, мршави; мршава, мршаво	слаб
дечији, дечији, дечије	детски
кратак, кратки; кратка, кратко	къс; кратък
данас	днес
тада	тогава
нешто	нещо
између	между
просто	просто
јер	защото, понеже

9. а) Съставете изречения от дадените в колонките думи и глагола сви́ѡи се в съответствие с един из образците.

Образец: 1) Драїани се сви́ѡа ланчић. 2) Милану се сви́ѡа кишобран.

сестра	поклон
слављеница	бомбона
брат	филм

момак	песма
Љубица	сок
мама	Миланов пријатељ
буба	цвет
Аљоша	сладолед
мрав	киша

б) Употребете съставените от вас изречения в отрицателна форма.

в) Изменете съставените от вас изречения по образца.

Образец: *Драгани се свиђа ланчић. — Свиђа јој се ланчић. Милану се свиђа кишобран. — Свиђа му се кишобран.*

г) Изменете съставените от вас изречения на отрицателни.

Образец: *Свиђа јој се ланчић. — Не свиђа јој се ланчић.*

д) Разкажете какво ви харесва и какво не ви харесва. Можете да използвате думите, дадени по-горе, или други по свой избор.

Образец: *Свиђа ми се ваша кућа.*

10. Прочетете следните примери и отговорете на въпроса: какви окончания имат съществителните и прилагателните в дателен падеж единствено число и с кой падеж дателният падеж съвпада по форма?

Коме Аљоша даје савет?	Аљоша даје савет млађем брату.
Чему се радује Драгана?	Драгана се радује лепом поклону.
Коме пријатељи купују поклон?	Пријатељи купују поклон Милановој сестри.
Чему се смеши бака?	Бака се смеши веселој шали.

Окончания на съществителните и прилагателните в дателен падеж единствено число

	Прилагателни	Съществителни
М.р.	-ом	-у
	-ем след љ, њ, ћ, ђ, ј, ж, ш, ч, ц	
Ж.р.	-ој	-и

11. Съставете по седем изречения за всеки глагол от думите в лявата и дясната колонка по образца.

Образец: *Купујем поклон веселој сестри.*

купујем поклон,	весела сестра, Сашин отац, нови пријатељ, добар
читамо књигу,	друг, пегави дечак, познат Рус, Драганина
пишеш писмо	другарица, лепа глумица, интересантан сликар,
	наш наставник, Миланова сестра, нова
	продавачица, драги брат

12. Прочетете следните примери и отговорете на въпроса: какви окончания имат съществителните и прилагателните във винителен падеж множествено число?

Шта уче ђаци у школи?	Ђаци уче у школи стране језике.
------------------------------	--

Кога води наставник за
Сремске Карловце?
Шта воле девојке?
Кога Драгана позива на
рођендан?

Наставник води за Сремске
Карловце **своје ђаке**.
Девојке воле **лепе хаљине**.
Драгана позива на рођендан
школске другарице.

Окончания на съществителните и прилагателните във винителен падеж множествено число

	Прилагателни	Съществителни
М.р.	-е	-е
Ж.р.	-е	-е

13. Съставете изречения по образца.

Образец: *Драјана носи елејанџну хаљину. — Драјана носи елејанџне хаљине.*

Аљоша чита интересантну књигу.

Имамо велику терасу.

Тања позива своју пријатељицу.

Мама ми показује нову блузу.

Дечац купују дивну ружу.

Увече излазимо у италијанску пицерију.

Пријатељи бирају лепу честитку.

Образец: *Учиџељица ѓрозива лошеј ђака. — Учиџељица ѓрозива лоше ђаке.*

Имамо новог суседа.

Ђаци слушају младог учитеља.

Бака чека малог унука.

Желим да позовем старог пријатеља.

Видимо лепог младића.

Они воде у шетњу кућног љубимца.

Образец: *Бирамо леј ѓоклон. — Бирамо леје ѓоклоне.*

Бака ми даје укусан колач.

Ти купујеш нови вокмен.

Ђаци обилазе стари манастир.

У гимназији учимо страни језик.

Моја сестра увек носи сребрни ланчић.

Комшија продаје јапански кишобран.

14. Преведете на срџбски.

Драгана кани всички свои сџученички. Това момиче не харесва момчетата. На брата на Драгана е скучно. Милан иска да види всички свои сџученици. Това са значките на Аљоша. Той показва своите значки на по-малкия си брат. Какви красиви кучета! Това момче харесва кучета. Всички момчета обичат красивите кучета. Аз искам да купя нови книги на нашата сестра. Нашата майка винаги има добри идеи. Старите баби виждат в парка малки момчета и момичета.

